

УДК 374.7:374.1:37.014

Л.В. Шовкун-Заблоцька, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

М.С. Бондура, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, Харків)

ХАРАКТЕРОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ПОНЯТТЯ «НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА» ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУМІЖНИХ ПОНЯТЬ

Неформальна освіта є новим і важливим феноменом у сучасній українській освітній системі. Вона формувалася під впливом європейського досвіду, і нині її роль зростає в умовах європейської інтеграції України. Неформальна освіта дає можливість особистісного та професійного розвитку поза межами формальних інституцій, пропонує широкий спектр гнучких навчальних підходів.

Основними ознаками неформальної освіти є:

- Позасистемність - неформальна освіта відбувається поза межами офіційної освітньої системи. Вона не підпорядковується державним стандартам і не обмежується рамками навчальних закладів. Це надає можливість широкій аудиторії отримувати знання та навички у будь-який зручний спосіб.

- Добровільність - однією з ключових особливостей неформальної освіти є її добровільний характер. Люди самостійно обирають, коли, де і як навчатися. Це дозволяє краще відповідати на індивідуальні потреби учасників.

- Гнучкість - неформальна освіта легко адаптується до умов, потреб та можливостей учасників. Програми можуть змінюватися відповідно до запитів та інтересів, що робить цей формат дуже привабливим.

- Відсутність сертифікації - одна з важливих ознак неформальної освіти. Вона зосереджується на знаннях і вміннях, а не на офіційному підтвердженні у вигляді дипломів чи сертифікатів.

- Практична спрямованість - навчальні програми часто спрямовані на розвиток практичних навичок, які можна одразу використовувати у житті або професійній діяльності [1-3].

Для більш кращого розуміння даного поняття проведемо порівняльний аналіз із суміжними поняттями:

1. Неперервна освіта - процес навчання протягом усього життя. Неперервна освіта охоплює як формальні, так і неформальні форми навчання. Головна відмінність полягає в більшій гнучкості неформальної освіти та її орієнтації на практику.

2. Освіта дорослих - процес здобуття знань і вмінь дорослими людьми, який часто має професійну спрямованість. Неформальна освіта може бути частиною освіти дорослих, але не завжди фокусується на професійному розвитку, надаючи більше можливостей для особистісного зростання.

3. Освіта протягом життя - концепція, яка включає всі види освіти протягом життя людини, і формальну, і неформальну. Неформальна освіта є складовою цього процесу, оскільки вона забезпечує можливість навчатися у різних життєвих ситуаціях.

4. Андрагогіка - це наука про освіту дорослих. Вона використовує специфічні підходи до навчання дорослих, враховуючи їхній життєвий досвід і мотивацію. Неформальна освіта може використовувати елементи андрагогіки, але залишається більш гнучкою та неструктурованою[4, 6].

Неформальна освіта - це важливий інструмент для розвитку особистості та професійних компетенцій в умовах європейської інтеграції. Її гнучкість, добровільність та орієнтація на практичні знання роблять її популярною і затребуваною серед різних категорій населення. Неформальна освіта є важливим доповненням до формальної системи навчання та має великий потенціал для подальшого розвитку в Україні.

Інформаційні джерела

1. Federighi, P. Non-formal Education: Glossary of Adult Learning in Europe. Hamburg: UNESCO Institute for Education, 1999. 130 p.

2. Recognition and validation of non-formal and informal learning for VET teachers and trainers in the EU Member States. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 78 p.

3. Рекомендації Асамблеї Ради Європи 1437 (2000) «Про неформальну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coe.kiev.ua/bul/bul9/text30htm>

4. Павлик, Н. П. Неформальна освіта / Non-Formal Education // Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект: [колективна монографія] / під заг. ред. проф. Н. А. Сейко; відп. ред. Н. П. Павлик. Житомир: Волинь, 2014. С. 120-124.

5. Зінченко, С. Неформальна освіта та самоосвіта як підґрунтя успішної професійної самореалізації викладачів вищих навчальних закладів мистецького напрямку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nivoo/2010_4/34.pdf

6. Livingstone, D. W. Adults informal learning: definitions, findings, gaps and future research. Toronto: Center for the Study of Education and Work, 2001. 49 p.

7. Rohs, M. Zur Theorie formellen und informellen Lernens in der IT-Weiterbildung. Hamburg: Helmut-Schmidt-University, 2007. URL: http://opus.unibw-hamburg.de/opus/frontdoor.php?source_opus=1230